

Poštivanje dužnosti i obaveza od strane Bosne i Hercegovine

Rezolucija 1626 (2008)¹

1. Bosna i Hercegovina se pridružila Vijeću Evrope 24. aprila 2002. godine. Od tada, vlasti Bosne i Hercegovine uporno rade na ispunjavanju formalnih obaveza preuzetih pristupanjem. Do danas, Bosna i Hercegovina je potpisala i ratificirala 64 konvencije Vijeća Evrope.

2. Parlamentarna skupština Vijeća Evrope čestita vlastima Bosne i Hercegovine na potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, zajedno sa prijelaznim trgovinskim sporazumom, 16. juna 2008. godine. Skupština također pozdravlja potpisivanje sporazuma o olakšavanju viznog režima od 17. septembra 2007. godine, kao i nedavno (5. juna 2008. godine) pokrenute razgovore između Evropske unije i Bosne i Hercegovine o uvođenju bezviznog režima. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju ovoj zemlji pruža nove mogućnosti, uključujući i trgovinske i finansijske povlastice. On bi također trebao dati novi poticaj dugo očekivanim reformama s ciljem približavanja domaćeg pravnog poretka pravnom naslijeđu Evropske unije (*acquis*) na polju demokratije, vladavine prava i ljudskih prava.

3. Međutim, Skupština konstatuje da djelotvorna provedba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju zahtijeva blisku i efikasnu saradnju među različitim strukturama i institucijama na državnom i entitetskom nivou koja, s obzirom na složeno političko i ustavno ustrojstvo Bosne i Hercegovine, još uvijek nije ostvarena. Bez odgovarajućih reformi, ova zemlja neće moći u potpunosti iskoristiti pogodnosti koje joj integracija u Evropu može donijeti.

4. Skupština sa posebnom zabrinutošću konstatuje da se ključne reforme ne razvijaju željenim tempom. Od usvajanja Rezolucije 1513 (2006) Skupštine o ustavnoj reformi u Bosni i Hercegovini, nije ostvaren nikakav napredak na planu reforme Ustava. Ako se reforma Ustava u potpunosti ne provede, bit će blokirana reforma policije, koja je predstavljala jedan od preduvjeta za potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Evropskom unijom, a nedavno usvojeni zakonski propisi bi mogli ostati bez učinka. Revizija Ustava je neophodna i za provođenje ključnih reformi u oblastima gdje se treba promijeniti raspodjela nadležnosti između entiteta i države. Sistem entitetskog glasanja u Zastupničkom domu i preširok okvir kategorije „vitalnog nacionalnog interesa”, zajedno s povezanim mehanizmom veta u Domu naroda, mora se reformisati kako bi Bosna i Hercegovina postala istinski građanska država svih građana koji u njoj žive. Članovi Parlamenta trebaju djelovati kao slobodni, demokratski izabrani predstavnici svih građana Bosne i Hercegovine, a ne kao branitelji čisto etničkih interesa. Takozvanim „ostalima” treba dati stvarnu mogućnost da u potpunosti učestvuju u političkom životu kroz natjecanje za izbor članova Predsjedništva i učešće u izboru delegata u Domu naroda.

5. Skupština je, isto tako, zabrinuta zbog jačanja nacionalističke i etničke retorike, posebno u kontekstu izborne kampanje za lokalne izbore u oktobru 2008. godine i nakon usvajanja jednostrano proglašene deklaracije o neovisnosti od strane Skupštine Kosova. Skupština posebno snažno osuđuje rezoluciju koju je 21. februara 2008. godine usvojila Narodna skupština Republike Srpske, u kojoj se spominje mogućnost održavanja referenduma o samoopredjeljenju. Ovakve izjave su u suprotnosti s Dejtonskim mirovnim sporazumom koji entitetima ne daje pravo na otcjepljenje. Stoga, Skupština od svih nosilaca političkih interesa zahtijeva da se uzdrže od izjava i postupaka koji bi pozivali na otcjepljenje ili dovodili u pitanje postojanje države zasnovane na entitetima. Slučaj Kosova se ne može koristiti kao presedan.

¹ Skupštinska debata od 30. septembra 2008. (31. zasjedanje) (vidjeti dokument 11700, Izvještaj Komiteta za poštivanje dužnosti i obaveza zemalja članica Vijeća Evrope (Monitoring komitet), koizvjestioci: g. Çavușoğlu i g. Sasi). Tekst usvojen od Skupštine 30. septembra 2008. (31. zasjedanje). Vidjeti također Preporuku 1843 (2008).

6. Pored toga, Skupština osuđuje nedavne inicijative vlasti Republike Srpske (RS) koje podrivaju i slabe državne institucije. To se posebno odnosi na usvajanje zakona o sukobu interesa RS kojim se provedba ovog zakona povjerava Izornoj komisiji RS, koja do sada nije obavljala ovu funkciju i za čije postojanje nema stvarnih razloga nakon kodifikacije izbornog zakonodavstva na državnom nivou. Isto tako, usvajanje u prvom čitanju nacrtu zakona čiji je cilj osnivanje institucije ombudsmana za prava djece RS od strane Narodne skupštine RS potkopava ovlasti integrisanog državnog Ureda ombudsmana BiH, koji bi trebalo da obavlja tu istu funkciju.

7. Skupština smatra da vlasti Bosne i Hercegovine trebaju ubrzati napore s ciljem ispunjenja obaveza države i preostalih obaveza prema Vijeću Evrope. Uz poštivanje autonomije entiteta i Distrikta Brčko, neophodne reforme treba provoditi na osnovu zajedničke vizije razvoja institucija države. Opstrukcionizam treba zamijeniti konstruktivnim dijalogom. Državne strukture u ključnim reformskim oblastima treba ojačati, a ne podrivati. Entitetske institucije, posebno u Federaciji Bosne i Hercegovine, treba dalje reformisati u duhu ekonomičnosti i s ciljem postizanja dosljednosti u donošenju politika i provođenju zakonskih propisa na svim nivoima javnih institucija.

8. U pogledu ustavne reforme, Skupština posebno poziva sve nosioce političkih interesa da ponovo pokrenu dijalog o različitim reformskim prijedlozima odmah nakon oktobarskih izbora 2008. godine, u bliskoj saradnji s Venecijanskom komisijom, kako bi se novi ustav izradio i usvojio do oktobra 2010. godine, kao što je to Skupština već preporučila u Rezoluciji 1513 (2006).

9. U pogledu jačanja demokratskih institucija, Skupština:

9.1. pozdravlja neka poboljšanja Izbornog zakona, istovremeno žaleći što određeni broj suštinskih preporuka Venecijanske komisije i OSCE-a/ODIHR-a nije prihvaćen;

9.2. žali što je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine još jednom propustila da imenuje državne ombudsmane;

9.3. žali što nije napravljen nikakav pomak u jačanju lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini kroz usklađivanje relevantne entitetske pravne regulative i promoviranje međuopćinske saradnje preko entitetskih linija;

9.4. poziva vlasti Bosne i Hercegovine da:

9.4.1. nastave unaprjeđivati izorno zakonodavstvo, u skladu sa zajedničkim preporukama Venecijanske komisije i OSCE-a/ODIHR-a;

9.4.2. osiguraju pravilno provođenje zakonskih propisa o sukobu interesa na državnom i entitetskom nivou, u duhu dosljednosti, efikasnosti i ekonomičnosti;

9.4.3. bez odlaganja okončaju proceduru imenovanja tri državna ombudsmana;

9.4.4. provedu sveobuhvatnu reformu lokalne uprave kako bi se postiglo usklađivanje zakona o lokalnoj upravi na entitetskom nivou, a u Federaciji Bosne i Hercegovine i među različitim kantonima, s ciljem djelotvornog prenošenja sektorskih nadležnosti lokalnim vlastima, jačanja fiskalne decentralizacije, razvijanja kapaciteta lokalnih vlasti i poticanja saradnje među općinama iz oba entiteta;

9.4.5. okončaju bez daljeg odlaganja reformu javnog sistema emitiranja, uzdrže se od svakog pokušaja slabljenja neovisnosti Regulatorne agencija za komunikacije i poduzmu korake na zaštiti novinara i nevladinih organizacija od uznemiravanja i zastrašivanja.

10. U pogledu vladavine prava, Skupština:

10.1. priznaje da je ostvaren napredak na polju reforme pravosuđa, a posebno nedavnim usvajanjem strategije reforme pravosuđa na državnom, entitetskom i nivou Distrikta Brčko, ali i konstatuje preostale probleme, a posebno loše materijalne uvjete rada u sudovima i neusklađenost sudske prakse među entitetima;

10.2. pozdravlja rad Vijeća za ratne zločine Suda BiH na procesuiranju ratnih zločina, žaleći zbog činjenice da i dalje postoje razlike u primjeni krivičnog prava među različitim sudovima na državnom i

entitetskom nivou u odnosu na ratne zločine, što dovodi do nejednakog postupanja prema građanima u svjetlu Evropske konvencije o ljudskim pravima (ECHR);

10.3. premda pozdravlja dobru saradnju između bh. vlasti i Grupe država protiv korupcije (GRECO), žali zbog percipiranog visokog stepena političke korupcije i organiziranog kriminala u zemlji;

10.4. poziva vlasti Bosne i Hercegovine da:

10.4.1. nastave s provođenjem reforme pravosuđa, posebno kroz unaprjeđenje materijalnih uvjeta rada sudova, jačanje saradnje među sudijama, tužiocima i policijom i poticanje veće usklađenosti sudske prakse na entitetskom i državnom nivou, a naročito razmatranje uspostave vrhovnog suda na državnom nivou prema preporuci Skupštine datoj u Rezoluciji 1513 (2006);

10.4.2. osiguraju jednoobraznu primjenu Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine na entitetskom i državnom nivou, a posebno u pogledu predmeta ratnih zločina; finaliziraju bez daljeg odlaganja strategiju rješavanja preostalih predmeta ratnih zločina;

10.4.3. još više intenziviraju napore na iskorjenjivanju i sprječavanju korupcije, a posebno kroz osiguranje harmonizirane primjene zakonskih propisa o sukobu interesa;

10.4.4 poduzmu dalje korake ka harmonizaciji entitetskih zakona i prakse u oblasti upravljanja zatvorima, a posebno na polju izvršenja krivičnih sankcija, maloljetničke delinkvencije i duševnih bolesnika; ubrzaju izgradnju zatvora s visokim stepenom sigurnosti na državnom nivou.

10.4.5. izdvoje u naredne četiri godine značajna sredstva u državnom, entitetskim i kantonalnim budžetima za podršku povratku izbjeglica i interno raseljenih lica u skladu sa Aneksom VII Dejtonskog mirovnog sporazuma.

11. U pogledu ljudskih prava, Skupština:

11.1. pozdravlja činjenicu da je okončana zakonodavna procedura vezana za ratifikaciju Revidirane Evropske socijalne povelje (CETS br. 166) i očekuje od vlasti Bosne i Hercegovine da instrumente ratifikacije promptno dostave Generalnom sekretaru Vijeća Evrope. Skupština od vlasti Bosne i Hercegovine očekuje da bez daljeg odlaganja ratificiraju Povelju o regionalnim i manjinskim jezicima u skladu s obavezom preuzetom prije šest godina;

11.2. pozdravlja to što je konačno, šest godina nakon pristupanja, postignuta saglasnost o objavljivanju studije kompatibilnosti domaćeg zakonodavstva s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima;

11.3. žali što postupak imenovanja članova ili kandidata ispred Bosne i Hercegovine u nekoliko mehanizama za monitoring ili savjetodavnih tijela Vijeća Evrope, konkretno Evropski komitet za sprječavanje mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja (CPT), Savjetodavni komitet Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, Evropsku komisiju protiv rasizma i netolerancije (ECRI) i Venecijansku komisiju još uvijek nije okončan;

11.4. prima na znanje tekuće aktivnosti Komisije za reviziju državljanstava i kritike koje je izrazilo nekoliko nosilaca interesa u pogledu poštivanja standarda u oblasti ljudskih prava u radu ove Komisije;

11.5. žali što su, suprotno pismu Predsjednika Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija i preporukama Povjerenika Vijeća Evrope za ljudska prava, decertificirani policijski službenici još uvijek onemogućeni da se prijave na upražnjena radna mjesta u policiji;

11.6. snažno osuđuje još uvijek postojeću praksu „etničke segregacije” u osnovnim i srednjim školama, premda pozdravlja usvajanje novog okvirnog zakona o visokom obrazovanju;

11.7. osuđuje diskriminaciju i nasilje nad homoseksualcima, biseksualcima ili transseksualcima i nedavne napade na organizatore i učesnike Sarajevo Queer festivala, kao i na novinare;

11.8. poziva vlasti Bosne i Hercegovine da:

11.8.1. iz državnih i entitetskih zakona eliminiraju sve nedostatke koji, prema studiji kompatibilnosti, mogu dovesti do toga da se utvrdi da Bosna i Hercegovina krši ECHR;

11.8.2. imenuju bez daljeg odlaganja članove mehanizama za monitoring i savjetodavnih tijela Vijeća Evrope;

11.8.3. osiguraju da se u radu Komisije za reviziju državljanstava u potpunosti poštuju norme Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i njenih Dodatnih protokola 4 i 7, kao i principi Evropske konvencije o državljanstvu;

11.8.4. uporedo sa provedbom Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma i Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o konstitutivnosti naroda, osiguraju da svi građani Bosne i Hercegovine imaju jednak pristup strukturama vlasti na svim nivoima;

11.8.5. pronađu, što je prije moguće, odgovarajuće i konačno rješenje za probleme s kojima se suočavaju decertificirani policijski službenici;

11.8.6. u potpunosti provedu preporuke CPT-a i usvoje potrebne opće mjere za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava kojima se utvrđuje kršenje ECHR od strane Bosne i Hercegovine;

11.8.7. u skladu sa preporukama CPT-a i Komiteta UN-a za ljudska prava, bez daljeg odlaganja premjeste sve pacijente iz Aneksa forenzičke psihijatrije zatvora u Zenici u drugu adekvatnu ustanovu gdje bi mogli dobiti odgovarajući tretman kao što je dogovoreno u prijateljskom rješenju u slučaju Hadžić;

11.8.8. hitno dokinu praksu „etničke segregacije” u osnovnim i srednjim školama, u potpunosti provedu reformu osnovnog i srednjeg obrazovanja iz 2003. godine i nastave s reformom visokog obrazovanja, u skladu s nedavno usvojenim okvirnim zakonom;

11.8.9. hitno pronađu odgovarajuće rješenje na nivou cijele države za problem isplate sredstava stare devizne štednje građana, koja su nakon raspada Savezne Republike Jugoslavije blokirana.

11.8.10. osude diskriminaciju i nasilje nad homoseksualcima, biseksualcima i transseksualcima i drugim osobama koje promoviraju njihova prava i osiguraju njihovu zaštitu; i da hitno i detaljno istraže sve napade na njih, a odgovorne privedu pravdi.

12. U pogledu saradnje s Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY), Skupština:

12.1. pozdravlja nedavna hapšenja Radovana Karadžića i Stojana Župljanina;

12.2. poziva vlasti da nastave blisko sarađivati s Tribunalom, te sa svojim partnerima u regionu kako bi se uhapsila i pravdi privela dva preostala optuženika Haškog tribunala, Ratko Mladić i Goran Hadžić.

13. Skupština ponovo podsjeća na svoju raniju preporuku u vezi organiziranja popisa stanovništva do 2010. godine i smatra da popis treba pokrenuti što je moguće brže, koristeći posebno metodologiju prikupljanja razdvojenih podataka, s obzirom na posebnu situaciju u Bosni i Hercegovini. Skupština također podsjeća na svoju preporuku o formiranju komisije za istinu i pomirenje i očekuje od vlasti da u najkraćem roku poduzmu odgovarajuće korake u tom smislu.

14. Sve dok ne budu ispunjene ove preporuke i ne bude ostvaren suštinski napredak u oblastima ustavne reforme, funkcioniranja demokratskih institucija, vladavini prava i ljudskim pravima, Skupština je riješena da nastavi s praćenjem ispunjavanja dužnosti i obaveza od strane Bosne i Hercegovine.